

**Archeologienota: bouw van appartementen aan de
Kanunnik Davidlaan te Lier**

Stephanie Cousin

**Kessel-Lo, 2016
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeologienota: bouw van appartementen aan de Kanunnik Davidlaan te Lier
--

Initiatiefnemer:	Vanhaerents Development
Erkend archeoloog:	Nick Van Liefferinge
Auteurs:	Stephanie Cousin
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2016, Studiebureau Archeologie bvba

2. Programma van maatregelen

2.1 Gemotiveerd advies

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek (projectcode 2016K131) en het recente proefsleuvenonderzoek blijkt verder geen archeologisch (voor)onderzoek nodig, omdat voldoende informatie is gegenereerd om een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van maatregelen.

Op basis van de resultaten van het uitgevoerde bureauonderzoek en het recent uitgevoerde proefsleuvenonderzoek werd duidelijk dat er geen archeologisch relevante waarden uit perioden vanaf de steentijd tot en met de Tweede Wereldoorlog kunnen worden verwacht binnen de contouren van het projectgebied.

2.2 Programma van maatregelen

2.2.1 Administratieve gegevens

Projectcode		2016K131
Actoren	Studiebureau Archeologie	OE/ERK/Archeoloog/2015/00002 (bedrijf)
	Nick Van Liefveringe	OE/ERK/Archeoloog/2016/00111 (redactie)
	Stephanie Cousin	Auteur, digitaliseerder
Locatie	Provincie	Antwerpen
	Gemeente	Lier
	Deelgemeente	Lier
	Adres	Kanunnik Davidlaan 31
Kadastrale gegevens		
Bounding Box	Punt 1	Xmin=163758, Ymin=202108
	Punt 2	Xmax=163879, Ymax=202236
Kadasterplan		Afd. 1, Sectie K, nrs. 256/c, 258/d, 259/d, 259/e, 259/f, 259/g, 259/h, 259/k, 259/l, 259/m, 285/a, 287/k, 287/v, 287/w, 287/x, 287/y, 288/c, 288/d

2.2.2 Aanleiding van het vooronderzoek

Op het terrein wordt een verbouwing gerealiseerd. Het gaat om private woning met ondergrondse parking, waardoor sprake is van een grotere verstoringsdiepte. De initiatiefnemer geeft aan dat de gronden 3,35 meter beneden het maaiveld zullen worden geroerd.

Deze infrastructuurwerken en de inrichting van het projectgebied zullen zorgen voor een destructieve impact op de eventueel aanwezige bodemkundige waarden en de eventueel hiermee geassocieerde archeologische waarden.

2.2.3 Resultaten bureauonderzoek

Op basis van de geraadpleegde bronnen en de resultaten van het proefsleuvenonderzoek in oktober 2016 werd vastgesteld dat binnen het areaal van het projectgebied geen behoudenswaardige archeologische waarden uit diverse perioden vanaf de steentijd tot en met WOII voorkomen.

Geomorfologisch gezien bevindt het gebied zich in de Netevallei in de Zuiderkempfen. Binnen het projectgebied is een licht hellend reliëf waar te nemen dat verloopt van 6,6 m TAW in het zuidoosten tot 7,7 m TAW in het noordwesten. Hydrografisch gezien behoort het projectgebied tot het Scheldebekken.

Op basis van de beschikbare historische kaarten kan worden afgeleid dat het terrein binnen de contouren van het projectgebied sinds de tweede helft van de 18^e eeuw minimaal bebouwd. Pas vanaf de 20^e eeuw is meer dense bebouwing aanwezig.

Volgens de bodemkaart bevindt het projectgebied zich in een zone met OB-gronden (kunstmatige bodems die door de mens zijn vormgegeven, zogenaamde "bebouwde zone"). Op basis hiervan kan worden aangenomen dat de kans op goed bewaarde, begraven (paleo)bodems eerder beperkt is. Logischerwijs zullen in dat geval ook de eventueel hiermee geassocieerde archeologische resten (artefactconcentraties en/of bodemsporen) niet *in situ* bewaard zijn gebleven.

2.2.4 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

De doelstelling van dit uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem betreft het formuleren van uitspraken omtrent de aan- of afwezigheid van één of meerdere archeologische vindplaatsen en het potentieel op archeologische kennisvermeerdering.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Zijn er nog intacte - al dan niet begraven - (paleo)bodems aanwezig?
- In hoeverre is de bodemopbouw - zoals weergegeven op de bodemkaart - recent⁹ verstoord?
- Zijn er archeologische sporen en/of vondstconcentraties aanwezig binnen de grenzen van het projectgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in ruimte en tijd?
- Wat is de aard en de datering van de aanwezige archeologische sporen?
- Is verder archeologisch onderzoek nodig?

2.2.5 Onderzoeksmethode

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (ook kosten-batenanalyse)?

2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein?

3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief om de methode toe te passen op het terrein?

4° is het NOODZAKELIJK om deze methode toe te passen op dit terrein (ook kosten-batenanalyse)?

---

⁹ Hiermee wordt de periode na de Tweede Wereldoorlog bedoeld.

In eerste instantie wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek zonder ingreep in de bodem afgewogen.

Methodie	Opportuuu	Motivering
Landschappelijk booronderzoek	Nee	Het is zinvol of nuttig om een verkenning van de lithostratigrafische opbouw van het terrein uit te voeren door middel van een landschappelijk booronderzoek. De resultaten van het onderzoek kunnen een antwoord verschaffen op de volgende onderzoeksvragen: - <i>Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?</i> - <i>Zijn er nog intacte - al dan niet begraven - (paleo)bodems aanwezig?</i>
Landschappelijke profielputten	Nee	Aangezien de bovengenoemde vraagstellingen beantwoord kunnen worden aan de hand van een landschappelijk booronderzoek is het niet noodzakelijk om deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-baten).
Geofysisch onderzoek	Nee	Het is niet nuttig om deze methode toe te passen. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens met betrekking tot de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Deze methode is vooral nuttig op terreinen waar ondergrondse lineaire bodemsporen en (muurwerk)constructies met hoge graad van zekerheid worden verwacht op basis van het bureauonderzoek, wat hier niet het geval is.
Veldkartering	Nee	Het is onmogelijk om deze onderzoeksmethode toe te passen, aangezien uit de bodembedekkingskaart en de luchtfoto's blijkt dat het terrein is bebouwd (geen geploegd akkerland aanwezig).

Vervolgens wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek met ingreep in de bodem afgewogen.

Methodie	Opportuuu	Motivering
Verkendend archeologisch booronderzoek	Nee	Deze methoden zijn enkel noodzakelijk indien uit het landschappelijk booronderzoek blijkt dat er begraven (paleo)bodems aanwezig zouden zijn waardoor een hoge verwachting bestaat voor <i>in situ</i> bewaarde vuursteenvindplaatsen en artefactenconcentraties uit de prehistorische periode (steentijd en metaaltijden).
Waarderend archeologisch booronderzoek		
Proefputten in functie van steentijd artefactensites		
Proefsleuven en/of proefputten	Nee	Het is mogelijk om deze methode toe te passen op het terrein. Een proefsleuvenonderzoek laat toe inzicht te krijgen in de verstoringsgraad van het bodemarchief en de bewaringstoestand van de aanwezige archeologische waarden.

		<p>De resultaten van het onderzoek kunnen een antwoord verschaffen op de volgende onderzoeksvragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In hoeverre is de bodemopbouw - zoals weergegeven op de bodemkaart - recent verstoord? - Zijn er archeologische sporen en/of vondstconcentraties aanwezig binnen de grenzen van het projectgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in ruimte en tijd? - Wat is de aard en de datering van de aanwezige archeologische sporen?
--	--	--

De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt want de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen die opgesteld worden naar aanleiding van elk *assessment* zijn beantwoord:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?

Binnen het areaal van het projectgebied is sprake van een relatief dikke antropogene bovengrond (tot ca. 75 cm diep beneden het maaiveld) die op vele plaatsen intens is verstoord door recente graafwerkzaamheden (afbraak van gebouwen). Onder de bewaarde delen van de Ap-horizont (ploeglaag) komt een Bt-horizont voor, gevormd in zandleem. Deze horizont vertoont een diffuse overgang naar de sedimenten van het onderliggend tertiair substraat (glauconiethoudend zand).

- Zijn er nog intacte - al dan niet begraven - (paleo)bodems aanwezig?

Neen. Het ontbreken van de natuurlijke A-horizont en de E-horizont (het paleo-loopvlak) met eventueel bijbehorende bodemsporen en artefacten kan worden verklaard door agrarische activiteiten (ploegen).

- In hoeverre is de bodemopbouw - zoals weergegeven op de bodemkaart - recent verstoord?

Er komen talrijke en uitgestrekte bodemsporen en verstoringen van recente ouderdom voor, zoals verwacht op basis van de bodemkartering (OB-bodems). Dit kan deels worden verklaard door de sloop (uitgraven van muurwerk, fundamenten en leidingen) van de voormalige gebouwen op het terrein. Een deel van het archeologisch relevant sporenbestand zal hierdoor (partieel) zijn verstoord.

- Zijn er archeologische sporen en/of vondstconcentraties aanwezig binnen de grenzen van het projectgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in ruimte en tijd?

Er werden in totaal 15 bodemsporen van antropogene oorsprong geregistreerd, verspreid over het hele projectgebied. De sporen tekenen zich duidelijk af in de omringende sedimenten van de Bt-horizont en zijn goed bewaard.

De oudste archeologische waarden werden aangetroffen ter hoogte van proefsleuf 9. Het betreft restanten van muren, een bakstenen vloer en een ingegraven (water)kuip met houten beschoeiing. Het spoorcomplex is geassocieerd met vondstmateriaal uit de periode 18^e-19^e eeuw.

De overige geregistreeerde bodemsporen worden op basis van geassocieerd vondstmateriaal gedateerd in de 19de eeuw. Het betreft verspreid liggende kuilen die al dan niet met een grote hoeveelheid (consumptie)afval zijn opgevuld. Vooral kuil S16 leverde een ruim spectrum aan vondstmateriaal op, nl. consumptieresten van vis en schaaldieren, rookwaar (kleipijpjes) en fragmenten van allerlei soorten gebruiksardewerk.

- Is verder archeologisch onderzoek nodig?

Neen. Het proefsleuvenonderzoek aan de Kanunnik Davidlaan - waarbinnen het projectgebied zich situeert - beantwoordt de hierboven geformuleerde onderzoeksvragen op voldoende wijze.